

Orregården vid midsommartid 2018.

Malax museiförening r.f.

Verksamhetsberättelse för år 2018

Allmänt

Inom föreningen verkar 4 huvudsakliga verksamhetsområden: Brinkens museum, Kvarkens båtmuseum, arkeologiska sektorn och lokallistoriska sektorn. I anknytning till dessa eller som fristående verkar olika arbetsgrupper. Som bilagor finns skilda verksamhetsberättelser för Kvarkens båtmuseum samt för den arkeologiska verksamheten.

Medlemmar

Föreningens medlemsantal var vid årets slut 248 personer. Stödjande medlemmarnas antal var 2. Medlemsavgiften var 10 euro och för de stödjande medlemmarna 20 euro.

Styrelsen

Till föreningens styrelse hörde ordförande Gustav Smulter, vice ordförande Nina Sten, sekreterare Gunnel Smulter, kassör Britt-Helen Flemming, Vidar Björknäs, Kent Herrgård, Kerstin Hägen, Göran Strömfors (av styrelsen utsedd sekreterare för Kvarkens båtmuseum) och Nils Sund samt Gunvor Brokvist, Susanne Lagus (ny), Leif Skinnar och Gunnel Svenns som adjungerade medlemmar.

Styrelsen höll 11 möten under året och behandlade 153 paragrafer. Stadgeenligt hölls två föreningsmöten, vårmötet den 28 mars 2018 och höstmötet den 21 november 2018.

Arbetsgrupper och ansvarspersoner

Brinkens museum:

Styrelsen

- Talkogruppen:

Manliga: Nils Sund

Kvinnliga: Gunvor Brokvist

- **Buffégruppen:** Britt-Helen Flemming
- **Textilgruppen:** Gunvor Brokvist, Mari-Ann Forth, Siri Hagback, Kerstin Hägen, Gunnel Svenns, Karin Skinnar
- **Trädgårdsgruppen:** Inga Österblad, Inga-Britt Forsberg, Karin Skinnar, Solveig Ström-fors
- **Utställningsgruppen:** Bror Antus, Siri Hagback, Kent Herrgård, Kerstin Hägen, Leif Skinnar, Nina Sten, Göran Ström-fors, Inga Österblad
- **Arkivgruppen:** Nina Sten, Kerstin Hägen, Gunnel Smulter, Leif Skinnar, Siri Hagback, Inga Österblad (ansvariga för arkiveringen), Vidar Björknäs (ansvarig för tekniken)

Kvarkens båtmuseum: Styrelsen/sekr. Göran Ström-fors

- **Talkogruppen:** Manliga: Vidar Björknäs, Kent Herrgård
Kvinnliga: Ulla Herrgård
- **Buffégruppen:** Ulla Herrgård, Gunnel Smulter

Arkeologiska sektorn: Siri Hagback, Nina Sten, Elof Holmlund, Nils Sund

Lokalhistoriska sektorn: Leif Finnäs, Gunnel Smulter, Göran Ström-fors

- **Aanackogruppen:** Göran Ström-fors, Nina Sten, Britt-Helen Flemming, Kerstin Hägen, Gustav Smulter
- **Fotogruppen:** Vidar Björknäs, Kerstin Hägen, Maggan Lindholm, Nina Sten, Göran Ström-fors
- **Musikforskningsgruppen:** Leif Finnäs, Kenneth Granback, Leif Skinnar, Runo Östvall
- **Möbelsnickerigruppen:** Leif Finnäs, Siri Hagback, Jalle Silfver, Gustav Smulter, Göran Ström-fors, Nils Sund, Gunnel Smulter
- **Vällingklockan:** Leif Finnäs, Håkan Genberg, Gunnel Smulter, Göran Ström-fors
- **Försäljn.- o. distr.gruppen** Britt-Helen Flemming, Kerstin Hägen, Gunnel Smulter, Nina Sten
- **Hemsidan** Karin Malmsten Riveccio, Göran Ström-fors, Kerstin Hägen, Håkan Genberg, Bror Antus, Siri Hagback
- **Facebook** Maggan Lindholm, Nina Sten

Personal

Under sommaren arbetade följande avlönade personer vid föreningens olika verksamhetsställen:

- **Margaretha Lindholm**, trädgårdsarbete
- **Harto Hattula**, underhålls- och reparationsarbete
- **Mira Mäkinen**, guide vid Brinkens museum
- **Marcus Hattula**, guide vid Kvarkens båtmuseum (26.6–15.7.2018)
- **Gunnel Smulter**, guide vid Kvarkens båtmuseum (16.7–5.8.2018)

Dessutom arbetade även denna sommar **Robin West** och **Christer Fogde** vid Brinkens museum inom ramen för rehabiliterande arbetsverksamhet via Malax kommun. Margaretha Lindholm har varit deras handledare.

Penningbidrag

Kulturfonden

- båtmuseet 5000
- Brinken 3000

Olof och Siri Granholms stiftelse	500
Aktiastiftelsen i Malax	
- Brinken	5000
- båtmuseet	5000
Malax kommun	4000
Över- och Yttermalax gemensamma samfälligheter	1000
Finska läkaresällskapet	1000

Publikationer

Under året utkom boken *Sjukdom och död i Malax 1800–1899*. Boken är skriven av Matthias (Mat-ti) Klockars, som är specialist i inre medicin och allmän medicin och har under många år forskat kring ämnet utgående från kyrkböckerna i pastorskansliet i Malax. Dessutom utkom föreningens medlemsblad *Vällingklockan* två gånger.

Aanacko

Aanacko 2019 utkom lagom till julhandeln. Materialet har sammanställts av Kerstin Hägen, Nina Sten, Britt-Helen Flemming, Göran Strömfors och Gustav Smulter.

Arv/Mikael Stoor

Mikael Stoor född 24.6.1923 i Malax dog 29.10.2017 i Vasa. Bouppteckning hölls 12.1.2018 och enligt testamentet fick Malax museiförening tiotusen (10.000) euro för fortsatt dokumentation av det Malax som var och är.

Årets evenemang

Leif Skinnar underhåller på Hembyggsdagen. På bakre väggen en del av Övermalax skolas utställning *Finland 100 år*.

* **Järnåldersleden 22.5**

Nina Sten och Elof Holmlund guidade 13 personer i vackert väder.

* **Öppna byars dag 9.6**

Gunnel och Bror höll Öppet hus vid båtmuseet och cirka 20 personer tittade in och fick även en kaffekopp. Maggan höll till vid Orregårdens trädgård och även hon hade omkring 20 besökare.

* **Båtens dag 16.6**

Intressant föredrag av Thomas Distler, ca 100 besökare.

* **Öppna trädgårdar 1.7**

Lyckad dag med ca 100 besökare.

* **Hembygdsdagen 15.7**

Gudstjänst med Kristian Norrback och Jonathan Bonn (dragspel) inledde Hembygdsdagen. Efter gudstjänsten serverades köttsoffa, ingen klimpsoppa detta år. Musiken stod Allsångspatrullen för och Dagmar Forsberg läste dikt. Matti Klockars höll ett intressant föredrag om sin bok *Sjukdom och död i Malax*. En lyckad dag i strålade sommarväder, så kan dagen sammanfattas.

* **Öppet hus vid Långfors kvarn 24.7**

Tillställningen lockade ett överraskande stort antal besökare, ca 60–70 personer.

* **Blommornas dag 5.8**

Susanne Lagus höll ett intressant föredrag ”Trädgården vid Orregården – kvinnorna och blommorna” för ca 50–60 personer. Traditionsenligt såldes också kaffe med våfflor samt blombuketter.

* **Europeiska kulturmiljödagarna 9.9**

Tema: Känn ditt arv, berätta din historia. Tillställningen hölls vid Brinkens museum och Siri Hagback berättade om Malaxborna på järnåldern. Cirka 35 personer lyssnade till det intressanta föredraget.

Susanne Lagus berättar om Orregårdens trädgård på Blommornas dag.

Brinkens museum

Museet hölls öppet under tiden 26.6–4.8.2018 kl. 13–18 alla dagar förutom söndagar och måndagar. Mira Mäkinen har varit guide. Mira har guidat besökare, katalogiserat föremål samt infört uppgifter på katalogiserade föremål i databasen för katalogisering (Gunnar 1.0) samt fotograferat föremål, främst textilier.

Talkojobbarna har arbetat flitigt varje måndagkväll fr.o.m. maj till september. Mellan 15 och 20 personer har mött upp varje talkokväll och utfört olika göromål för att hålla byggnaderna och området i toppskick. Den 20 september hölls gemensam avslutning för alla talkojobbare vid båtmuseet med mat och musik.

Ett byggprojekt med stöd av bidrag från **Aktion Österbotten** har under sommaren pågått vid Brinkens museum. Genom detta projektstöd i form av Leaderpengar har museet anslutits till det kommunala avloppssystemet och ändamålsenliga toaletter fått, både vanlig och invatolett. I samband

Golvet är gjutet i det som ska bli sommarkök med WC-utrymmen.

med detta har även ett s.k. sommarkök byggts. Detta projekt kostade ca 50 000 euro och finansieringen har möjliggjorts via Leaderstödet, men också tack vare betydande stöd från Svenska Kulturfonden och Aktiastiftelsen i Malax.

Finland 100 år-utställningen, som Övermalax skola sammanställt, fyllde sgs. alla väggar i festsalen vid Brinkens museum. Övan text och bilder om 1940-talet.

Textilier finns i massor i Hembygdsarkivet vid museet. I år visades igen en ny utställning av dem.

Plock ur verksamheten

Museiföreningen har även detta år haft flitigt samarbete med skolorna och daghemmen i kommunen, men även med andra som till exempel **Malax-Korsnäs MI, Malax församling, Malax-Petalax-Bergö 4H, Malax Fiskargille** samt med **Petalax, Korsnäs och Bergös hembygdsföreningar** kring ordnandet av tidsresor för högstadieläverna.

- **onsdag 11 april kl. 18.30–20.15** – MI-föreläsning vid båtmuseet: ”Österbotten och salpetern – en lyckad kombination”, Britt-Marie och Nils Erik Villstrand. Lyckad tillställning med 31 personer. Kaffeservering.
- **tisdag 24 april kl. 13.00** – Aktion Österbotten och Leader Göteborgs Insjörike, 11 personer, besökte båtmuseet. Kort presentation av museet + liten rundvandring.
- **söndag 29 april kl. 11.00** – gudstjänst med kyrkkaffe vid båtmuseet. 42 personer deltog i gudstjänsten med kaplan Kristian Norrback och Jonathan Bonn (dragspel).
- **onsdag 9 maj** – talko vid Järnåldersleden. Deltog gjorde Nina Sten, Gunnel Svenns, Gunvor Brokvist, Nils Sund samt Elof och Gunvor Holmlund.
- **onsdag 9 maj kl. 10.30** – Vasa svenska synskadade, 10–15 personer, besökte båtmuseet.
- **onsdag 9 maj kl. 13.45–15.15** – Kvevlax församling/pensionärer, 16 personer, besökte båtmuseet och Brinken.
- **torsdag 10 maj kl. 10.00–16.00** – Malax-Petalax-Bergö 4H arrangerade evenemangsdag vid Brinkens museum. Britt-Helen Flemming och Gunnel Svenns kokade kaffe.
- **tisdag 22 maj** – Övermalax marthaförening städade Tufvasgården.
- **måndag 28 maj** – Malax TV spelade in ett program om folkdräkter och hur man klär på sig dräkten korrekt. Siri Hagback, Gunvor Brokvist och Nina Sten medverkade.
- **måndag 11 juni kl. 11.30–12.30** – En grupp om 44 personer från Närpesnejdens Hjärtförening besökte båtmuseet.
- **onsdag 13 juni kl. 19.00** – fritidsnämnden höll möte vid båtmuseet. Kaffe med dopp för 11 personer.
- **måndag 18 juni** – Maria Strandberg och Charlotta Kansa från Övermalax skola deltog i talkokvällen vid Brinkens museum och återuppbyggde utställningen Finland 100 år, som visades i skolan senaste höst. Utställningen gjordes som elevprojekt hösten 2017.
- **onsdag 27 juni kl. 18.00** – vårfest vid Brinken, Lektugan. Barn, ledare och föräldrar.
- **torsdag 26 juli kl. 14.30** – grupp från Närpes (14 personer) besökte Brinken. Guidning och kaffeservering.
- **måndag 30 juli kl. 15.30** – IngSva buss – hemlig resa för 25 personer + reseledare + chaufför till båtmuseet.
- **fredag 3 augusti kl. 9.00** – 8 personer från Vindelns Hembygdsgård + Peter Båsk från Stundars till Brinkens museum (guidning) och efteråt till båtmuseet (kaffeservering + bildpresentation + guidning).
- **lördag 11 augusti kl. 10.00–14.00** – Smarthfiskdag vid båtmuseet. Anita Storm och Finlands svenska Marthaförbund arrangerade olika aktiviteter kopplade till fisk och fiske: ”filea fisk med Tom Blom, gör gädddrag med Lasse, knyt nät med Kaj-Erik, och prata smarth fisk med Anita Storm”. Blåsigt dag med få besökare. Museiföreningen skötte om kaffeserveringen.
- **onsdag 29 augusti kl. 19.00** – Vasa veteranbilsällskap, ca 60 personer, besökte båtmuseet. Kaffeservering.
- **torsdag 30 augusti** – tidsresa på Arstu/projekt med Petalax, Bergö och Korsnäs hembygdsföreningar. Från Malax deltog Gustav och Gertrud Smulter, Kerstin Hägen, Nils Sund, Gunvor Brokvist, Gunnel Svenns och Karl-Johan Geberg.
- **tisdag 4 september kl. 9.15–10.15** – Yttermalax skola klass 4, ca 24 personer, besökte utställningen i festsalen och arkeologitställningen vid Brinken.
- **tisdag 4 september kl. 10.15–11.25** – Yttermalax skola klass 5, ca 18 personer, besökte utställningen i festsalen, trädgården och vinden i Ethels hus vid Brinken.

- **torsdag 6 september kl. 9.00–11.30** – Övermalax skola klasserna 5 och 6 hade tidsresa i Nissashaga. Gustav Smulter och Maggan Lindholm medverkade från museiföreningen. Kl. 12.15–14.00 vandring längs järnåldersleden med Elof Holmlund, Kerstin Hägen och Nina Sten. Ca 40 personer.
- **fredag 7 september kl. 12.30–14.45** – grupp från centralsjukhuset, 10 personer, besökte Brinken, alla hus + trädgården.
- **söndag 9 september kl. 16.00–19.45** och **måndag 10 september kl. 18.00–20.15** – MI-kurs vid Brinken med Anita Storm: ”Torka och ta tillvara örter, rötter och bär.” Första kvällen plockades och torkades örter, rötter och bär. Andra kvällen gjordes olika blandningar samt fermenterade örter torkades.
- **torsdag 20 september kl. 18.00** – avslutningsmiddag hölls för talkojobbarna vid båtmuseet. Janssons frestelse, skinkfrestelse och kaffe med äppelkaka. Allsång med Allsångspatrullen. Välbesökt tillställning.
- **torsdag 27 september kl. 18–19** – Wildlife Vasa-arrangörerna till båtmuseet med ca 15 filmare från Europa, USA, Canada, Asien. Presentation på engelska + rundvandring i museet.
- **onsdag 3 oktober kl. 14.00–16.00** – 30 kulturintresserade pensionärer från Korsholm till båtmuseet. Presentation i samlingssalen. Kaffe.
- **torsdag 4 oktober kl. 10.00–13.00** – Vaasan keskuskoulu, ca 90 elever (årsklasserna 3 och 6) till båtmuseet, Reijo Hedman och Päivi Vierola guidade.
- **lördag 6 oktober kl. 14.00–16.00** – Projektet Museilotsen höll kick-off-träff för projektet vid båtmuseet. Projektet bjöd på laxsoppa vid Åminne stugby. 21 personer deltog, från museiföreningen Nina Sten, Göran Strömfors, Kent Herrgård, Maria Strandberg och Britt-Marie Bonn.
- **måndag 8 oktober kl. 17.00–20.00** – FYRK för framtiden, samarbete kring projektinfokväll hölls vid båtmuseet: Svenska kulturfonden, Aktion Österbotten, SFV, Bildningsalliansen och KulturÖsterbotten informerade om finansieringsmöjligheter m.m. Bildningsalliansen arrangerar.
- **lördag 24 november kl. 12.00–15.00** – Projektet Museilotsen ordnade workshopen ”Hitta gnistan i föreningen” i Larsmo.
- **tisdag 27 november kl. 9.00–11.30** – förskolan i Yttermalax filmade en julfilm i Malmkaalas stugan vid Brinken.
- **10 december kl. 14.00–17.00** – träff kring föreningsduken vid Café Eternell. När Nina, Vidar och Göran var till Larsmo och deltog i Museilotsens kurs om att hitta glöden i föreningen, fick de s.k. verktygsdukar, som föreningar kan använda för att utveckla föreningens verksamhet, strategi och kommunikation.
- **lördag 15 december kl. 11–14** – julmarknad i Bygdegården. Britt-Helen Flemming, Kerstin Hägen och Nina Sten sålde Aanacko 2019, böcker och vinbärsgelé.
- **torsdag 27 december** jordfästes Helge Granholm, som dog 10.12.2018. Göran Strömfors och Susanne Lagus representerade museiföreningen vid jordfästningen.
- **julgranen och jullyktan** har som tidigare år lyst vid Brinkens museum under julhelgen.
- **det traditionella julletteriet** arrangerades i december. Kajsa Åkerberg vann julkorset.
- **Jenna Smulter** har gjort broschyrer till de olika evenemangen och programblad till hembygdsdagen. **Göran Strömfors** har skannat bilder som Malaxbor inlämnat. **Karin Malmsten-Rivieccio** har skött om hemsidan. **Bror Antus, Håkan Genberg, Siri Hagback** och **Göran Strömfors** har med bilder och texter uppdaterat hemsidan med månadsbilder.

Orregårdens trädgård i höstskrud.

Malax den 27 februari 2019

Gunnel Smulter
sekreterare

Foton: Göran Strömfors / Malax museiförenings bildarkiv

Båtmuseet sett från stranden.

Malax museiförening rf

Kvarkens båtmuseums verksamhet 2018

Kvarkens båtmuseum är ett regionalt museum, som tillvaratar båtar och andra föremål från Österbotten med anknytning till fiske, säljakt, flottning och skärgårdsliv. Båtmuseet är idag Finlands största för bruksbåtar.

Organisation

Kvarkens båtmuseum hör till Malax museiförening rf, vars styrelse leder museets verksamhet. Museet drivs ideellt utan fast anställd personal.

Öppethållning, sommaranställda

Museet hölls öppet efter midsommar varje dag utom måndagar under tiden 26 juni–5 augusti kl. 13–18. Anställd guide 25 juni–15 juli var **Marcus Hattula** som också digitalt registrerade och fotograferade museiföremål. **Gunnel Smulter** var guide 17 juli–5 augusti. **Harto Hattula** var anställd att klippa gräs under sommaren. Flera **styrelsemedlemmar** samt **Bror Antus** och **Reijo Hedman** har guidat grupper.

Besökare, grupper

Enligt namn i gästboken har 1628 personer besökt museet i år. Det är färre än föregående år (1903) men ända nästbästa år. De senaste åren (2015, 2016, 2018) har besöksantalet varit runt 1600, ett naturligt besökarantal med de senaste årens likartade verksamhet och öppethållning. Alla skriver inte namn i gästboken, men besöksstatistiken görs varje år på samma sätt, vilket ger en jämförbar statistik. Mest besök görs under sommarmånaderna, men besök har gjorts varje månad utom i februari och december. Den varma samlingssalen möjliggör besök året om.

Hela 42 grupper besökte museet under året (27 guidade grupper/fester, 15 olika möten). De flesta guidade grupper är från Vasatrakten, fester och möten har hållits av Malaxföreningar och andra sammanslutningar. Alla har haft möjlighet att bekanta sig med museet.

Båtens dag och Fiskets dag

Lördagen den 16 juni kl 13–16 hölls **Båtens dag** för tolfte året i rad. Festen, som leddes av ordförande **Gustav Smulter**, samlade ca 100 besökare. **Thomas Distler** från Umeå höll föredrag och visade intressanta isbilder från Kvarken från sin bok *Iskall*. Han berättade också om sitt projekt att bygga en sydd båt utgående från Linnés teckning i boken *Lapplandsresan*, utgiven 1732. Årets sommarutställningar var klara inför dagen (se nedan). Olika träsniderier visades av **Lars-Göran Söderholm** och böcker m.m. såldes av museiföreningen, kaffe serverades och folk umgicks och trivdes i det vackra vädret.

Båtens dag – föredrag.

Fiskets dag – aktiviteter.

Fiskets dag för barn och ungdomar ordnades i år för fjärde året i rad den 23 september kl 10–14, med **Malax Fiskargille** som arrangör under **Mathias Högbäckas** ledning. Cirka 300 personer besökte tillställningen, vilket är rekord för ett evenemang vid båtmuseet. Ett tiotal lokala föreningar presenterade sin verksamhet i museet, både inne och ute. Olika aktiviteter, försäljning och servering hörde till. Arrangemanget stöddes finansiellt främst av **NTM-centralen i Egentliga Finland** (fiskevårdsavgifter) och **Aktiastiftelsen i Malax**.

Utställningar

Förutom de permanenta utställningarna om båtbyggeri, säljakt, strömmingsfiske, flottning i Malax å och Henrik Viklunds fartygsmålningar samt *Till sjöss!*-utställningen om sjömannen Leander Bonn visades följande sommarutställningar:

Årets stora utställning var ***Skogsfolket- Metsäkansa*** inlånad från Varkaus museer i norra Savolax. Den uppskattade utställningen bestod av ett 40-tal stora tavlor kring ”skogslivet i Savolax och Kajaland för 100 år sedan”. Bildtexterna översatte **Marcus Hattula** till svenska.

En annan, av Kaskö hembygdsförening inlånad utställning ***Spritsmuggling! Förbudstiden i Kaskö tullkammadistrikt***, visades i Långs lada. Med ca 40 bilder och tvåspråkiga texter presenterades hur det kunde gå till under förbudstiden i Sydösterbotten.

Utställningen ***Utteröbåten och semesterbyn*** var uppbyggd kring den till båtmuseet 2017 av **Malte Björk** donerade förbindelsebåten till Utterö och Nedergårds semesterby i Sundom skärgård. Med texter och bilder presenterades både båten och livet i semesterbyn, som hölls igång från 1970-talet och fram till 2000-talet. Semesterbyn var Österbottens första och största på sin tid.

Gamla fartygsritningar. Ett tjugotal gamla, för året nykopierade och laminerade fartygsritningar visades i Långs lada under sommaren. De tillhör en donation om 321 originala ritningar som **Wärtsilä** donerat. Båtmuseet har nu under fyra års tid kunnat visa upp ca 60 ritningar ur sin värdefulla samling. De sköra originalen finns i arkivet vid Brinken museum.

Läns- och dräneringspumpar visades på terrassen intill Herrgårds lada. Igen hade **Bror Antus** åstadkommit en intressant sommarutställning genom att sammanställa museets olika pumpar på ett ställe. Här visades allt från gamla båtumpar av trä till pumpar i dagens material.

Båtmuseets ***Månadsbilder*** i A3-format från åren 2012–2018 visades på målade skivor på olika husväggar skyddade under takutskjut. Bilderna, som också finns på hemsidan, är gjorda av **Bror Antus** och **Göran Strömfors**. ***Roder och båtbyggare***-utställningen med bilder och text av **Bror Antus** visar info om ett 50-tal båtar och personer som byggt en båt i (primär-) Malax, tillika med olika roder från Österbotten. Dessa båda utställningar kompletteras varje år med nya bilder.

Utställningen ***Tillverkning av laggkärl*** flyttades i år från Herrgårds lada till norra ändan av båthallen. Där

finns mera utrymme och nu kunde museets laggade tunnor och byttor samt verktyg samlas på samma ställe. Allt om tjära samt museets laggade tjärtunnor och och -byttor visas nu också här. – Laggade träkärl var förr oundgängliga i hushållen och alla gjordes för hand med enkla verktyg. Hur de gjordes presenteras i den permanenta utställningen, som ännu ska kompletteras nästa år. **Håkan Genberg** och **Göran Ström-fors** har gjort/gör utställningen.

Arbetet med utställda föremål och **infoskyltar** pågick hela sommarsäsongen.

Skogsfolket - Metsäkansa

Smuggling

Utteröbåten och semesterbyn

Fartygsritningar

Läns- och dräneringspumpar

Roder och båtbyggare (staketet i bakgrunden förnyas)

Laggkärlstillverkning

Månadsbilder (ca 60 olika bilder med information) 10

Talkoträffar, utförda arbeten

Årets talkoverksamhet var lika livlig som under föregående år. Registrerade talkopersonbesök vid båtmuseet är 504 (ifjol 495). I år hölls 21 gemensamma **torsdagstalkon** (ifjol 22) under tiden 3 maj–4 oktober. I dem deltog 283 personer (284). Som mest deltog 17 personer vid vårstädningen, som minst 10, i medeltal 13–14 deltagare per kväll. Flera aktiva talkojobbare var sjukskrivna vissa perioder under säsongen, men lyckligtvis kom alla igen under sommaren. Även många enskilda talkobesök har gjorts. **Vidar Björknäs** har varit ledare för de gemensamma talkoträffarna. I juni började Vidar före varje talkokväll göra en lista på lämpliga göromål. Listan har varit bra – nu är kvällens arbeten planerade på förhand, och det vi inte hunnit göra under kvällen görs nästa talkokväll. Nedan något om olika aktiviteter månadsvis från gästboken:

Januari–mars: temperaturkontroll i samlingssalen av Vidar och fotografering för hemsidan av Göran (dessa saker görs varje månad). En förlovningsfest hölls i januari, och ett möte i mars. Inför mötet skottade **Kent Bonn** parkeringsplatsen. I februari kopierades och laminerades 21 fartygsritningar. Båtmuseet har nu 64 laminerade kopior av de 321 sköra fartygsritningar som Wärtsilä donerat för flera år sedan. Originalen finns i arkivet vid Brinkens museum.

April: under månaden kom verksamheten igång på allvar. Ett uppskattat och välbesökt föredrag om "Österbottningarna och salpetern" hölls av **Nils Erik** och **Britt-Marie Villstrand** den 11 april, i samarbete med **Malax-Korsnäs MI**. Den 29 april höll **Malax församling** en välbesökt gudstjänst i samlingssalen. Även tre andra grupper besökte museet, bl.a. från Göteborg med **Aktion Österbotten** som värd. Våra 6 brandsläckare årsgranskades och alla godkändes.

Maj: Under maj hölls 5 gemensamma torsdagstalkon (damerna städade dessutom en tisdag) då museet sattes i skick inför säsongen genom städning både inom- och utomhus med dammsugning, fönstertvätt och lövräfsning. Det som plockades in på hösten togs nu ut igen: stolar och bord fördes igen till terrassen, blomkrukor bars ut, vattentunnorna i knutar fylldes, presenningar togs av utebåtar, skyltar och de nya infotavlorna för båtarna på krossgrus och fiskefyren sattes fast, liksom väggutställningarna om månadsbilder, Malax-båtbyggare och österbottniska roder. I början av maj hämtades *Metsäkansa-Skogsfolket*-utställningen från Varkaus så att den kunde visas under hela sommaren. I maj förnyades även träramperna vid järnbåten och vid skötbåtshuset, takrännorna spolades och utebåtarna tjärades. I motorhallen lyftes det stora kölsvinet (för fartyg) och flytvästar hängdes på runda stavar.

– Sju grupp- och mötesbesök togs emot i maj.

Juni: I juni hölls tre gemensamma talkoträffar, samt Båtens dag (se ovan). Städning och tjärning av båtar fortsatte, och några båtar tvättades med högtrycksspruta. Paffburen "Hjälp mig hem" målades, lampbyten gjordes och några nya båtbockar tillverkades. Seglen till Wiklunds båt special-

Inte bara jobb på våra träffar – ibland blir det t.o.m. våfflor till kaffet! Närmast kameran t.v. **Bror Antus**, trogen talkojobbare alltsedan 1990-talet. I maj omhängdes ett 20-tal vettare längs stockhusets väggar (mittbilden). Vid **Villstrands** föredrag i april kunde vi konstatera att museiföreningen har två sjudarlador för salpetertillverkning, den ena vid Järnåldersleden i Storsjön (bilden överst), den andra vid Brinkens museum. Typiskt är den långsmala stocköppningen i väggarna.

tvättades i Korsnäs och blev skinande rena inför hängningen. Uteseglet med öppethållningstider sattes upp före säsongöppningen. I juni hämtades även "Smuggelutställningen" från Kaskö och uppsattes, likaså gjordes utställningen kring Utteröbåten klar, liksom pumputställningen (se utställningar ovan) före Båtens dag. – Fem grupp- eller mötesbesök togs emot i juni, och museet hölls även öppet på **Öppna byars dag** den 9 juni.

Juli: Under juli hölls 4 gemensamma torsdagstalkon. Dörrarna justerades i utställningshallarna, båda seglen på Wiklunds båt hissades, ankarna nyordnades på terrassen efter att underlaget målats, gavlarna på Långs och Herrgårds lador rödmyllades, grunden för en ankarplatta gjordes och själva ankarplattan byggdes, *jool*installationen i "smugo" testades med plastfiskar och jungfrudansens rensning påbörjades av damerna. Åror fastsattes på väggen i Långs lada, likaså en flagga i södra hallen och nytt staketmaterial tillsågades och målades.

Augusti: Under månaden hölls 5 gemensamma talkon då *rysijoolorna i smugo* justerades och en motorställning byggdes på krossgrusgrund varefter två stora motorer och gengasaggregatet från Jakobstad sattes på plats med **Kent Herrgårds** frontlastare. Staketmaterialet gjordes klart och det gamla staketet mellan båthallen och skötbåtshuset togs ner, rödmyllningen fortsatte, Metsäkansa-utställningen togs ner, och laggkärlsutställningen flyttades till båthallen från Herrgårds lada var- efter fartygsritningar uppsattes i stället. Jungfrudansen blev färdigrensad. Herrgårds glasfiberbåt fördes till stranden med **Ralf Nordbergs** traktor och kärra, som också flyttade Laines donerade motorbåt till samma strand söderom samlingssalen. En vrakgodsplanka uppsattes på näthusväggen och runt Wiklunds stora fartygstavla gjordes en vit ram. I båthallens norra ända omflyttades båtar- na och Nyströms kajak, som erhållits under sommaren uppsattes fritt svävande i luften. – Sju grupp- och mötesbesök gjorde under månaden, bl.a en grupp från Vindeln i Sverige och Vasa veteranbilsällskap. En välbesökt **Smartfiskdag** hölls den 11 augusti med **Marthaförbundet** och **Anita Storm** som arrangör.

Wiklunds tavlas får en vit ram, t.v. vita segel.

Talkogänget beundrar sin nybyggda ankarplatta.

Byggnaderna kräver ständigt underhåll.

Tom Blom och Anita Storm gav info och bjöd på rökt fisk.

Jungfrudansen rensad av damerna.

Laines motorbåt och Herrgårds fiskebåt (glasfiber) vid stranden.

September: I september hölls 3 gemensamma talkon då bl.a följande gjordes: Metsäkansa-utställningen inpacketerades och transporterades av **Vidar Björknäs** och **Mikael Storfors** till Varkaus – det blev en 800 km och 12 timmar lång resa. Nya staketet invid båthallen blev färdigt, motorer och gengasaggregat skruvades fast på den nybyggda motorställningen – igen var Kent Herrgårds frontlastare behövlig för lyft, också då NÖ hörnet på stockbåtshuset lyftes. Målfärg, penslar och överblivet virke togs om hand och tomma burkar fördes till återvinningsstationen. Arbetet kring laggkärlsu-

tställningen fortsatte, bl. a. hämtades **Lindekvists** stora kar i delar från Ryssbåthuset och fastsattes på väggen och alla kärl fick infoskyltar. **Johan Backholms** fina 25-fots mahogny-fiskebåt erhöles 24 september och för den bereddes rum i motorhallen genom båtomflyttningar – båt nr 108 fördes till saltmagasin-lagret med Kents traktor och kärra. – Åtta grupp- eller mötesbesök gjordes, bl.a av **Wildlife Vasa Filmfestivals** deltagare från ”hela världen” samt ett studiebesök av folk från Polen via **Aktion Österbotten**. Säsongavslutning för museiföreningens talkojobbarna hölls den 20 september och Fiskets dag (se ovan) två dagar senare.

Oktober: I oktober hölls ett sista gemensamt talko den 4 oktober med 13 deltagare. Nu upprepades maj-göromålen, men omvänt: det som plockats ut i maj togs nu in, båtar täcktes på plan, vattentunnor och blomgrytor tömdes, textilier i fiskarstugan och fälbåtshuset sattes på spända rep, böcker fördes till samlingssalens varma utrymme, och skyltar och tavlor togs ner inför vintern. Avfallstunnan tömdes och allt annat skräp samlades på ett traktorflak, som Vidar Björknäs förde till återvinningsstationen i Majors. – Sex grupp- eller mötesbesök gjordes i oktober, bl.a. av 96 elever och lärare från Vaasan keskuskoulus språkbadsklasser som för dagen övade maritim svenska, gruppen ”Kavata kamrater” med 30 deltagare från 15 (!) byar i Korsholm kom för att få höra om museikultur i Malax och **Kustaktionsgruppen inom Aktion Österbotten** spelade in videor med båtmuseet som bakgrund till sin kommande gala i Åminne Folkpark. Startmöte för **SÖFUK:s projekt Museilotsen** hölls, och **Bildningsalliansen** informerade om ”Fyrk för framtiden – information om finansieringsmöjligheter för projekt”.

November–december: i november visades museet för endast en grupp. Ett celeberrt besök gjordes av 101-årige **Levi Backholm**, som bekantade sig med sin byggda mahogny-fiskarbåt som sonen **Johan** donerat. Två av Levis byggda båtar finns nu i museet. – Under månaderna gjordes temperaturkontroller och fotograferingsbesök vid museet.

Mahogny-fiskebåten doneras här av **Johan Backholm** (andra fr. v) i september. Till höger Johans far, båtbyggaren **Levi Backholm**, som byggt båten år 1965 (bilden från hans besök i båtmuseet den 15 november 2018).

Januari–december: Många enskilda talkoinsatser har ytterligare noterats i gästboken. **Bror Antus** har också i år varit mycket aktiv med olika göromål kring båtmotorer, utställningar och olika registreringar. Mycket aktiv var också talkoledaren **Vidar Björknäs**, som förberett talkokvällarnas arbeten, gjort ritningar, skött anskaffningar av byggmaterial och lånat sin traktor och arbetsmaskiner. Båtmuseets sekreterare **Göran Strömfors** har skött korrespondens, registrerat verksamhet och donationer, katalogiserat en del och fotograferat föremål, byggnader och båtar i museets lagerutrymmena i byn. Andra aktiva i talkoverksamheten har varit **Lena Antus, Daniel Björkell, Ann-Mari Björknäs, Holger Granlund, Harto Hattula, Reijo Hedman, Edvin, Henrik, Kent, Svea och Ulla Herrgård, Harry Holmgren, Alef Holmlund, Britta Hägen, Inga-Lill Johansson, Stig Lönnvik, Ralf Nordberg, Jarl-Gunnar Perjus, Birgit och Unto Risberg, Leif Skinnar, Stefan Sjöholm, Gunnel Smulter, Gustav Smulter, Mikael Storfors, Johan och Kerstin Styris, Gunnel M Svenns, Christina och Ralf Söderback, Ruth, Klas och Torolf Våglund**. – En försäkring för talkojobbarna finns. Den gäller tills talkoarbetare fyllt 90 år.

Ulla Herrgård har skött kaffeserveringen vid talkoträffar gruppbesök och tillsammans med **Gunnel Smulter** bakat kaffebröd i museets kök. Vid vissa gruppbesök har även **Gunnel M Svenns** och **Gunnel S** medverkat vid serveringen. Dessa har vanligtvis skött om städningen efter olika möten i samlingssalen. Båtmuseets bokförsäljning och kassa (försäljning, inträde) har skötts av **Gunnel Smulter**. I gästboken nämns även andra personer som gjort något för båtmuseet.

Donationer, föremål

Hela 34 registrerade donationer har fått under året, somliga omfattande många föremål. Några större donationer kan här nämnas. Tre farkoster har erhållits: **Johan Backholms** fiskebåt i mahogny, **Ivar Laines** motoråt och **Margareta Lindells** (Petalax) kajak. **Båtsamlingen omfattar nu 111 farkoster**, utställda eller lagrade. Utombordsmotorer gavs av **Hasse Nordman** (Petalax) och Ivar Laine. Vi har nu **158 motorer** av olika slag.

Bror Antus donerade 7 motorsågar till flottnings-skjulet och många mindre föremål, **Kent Herrgård** gav sin uppriggade Simsom Suhl-moped (modell 1957), **Lennart Johansson** (Sundom) en fin fartygsratt och ett drivankare, **Karl-Johan** och **Solveig Lindeqvist** donerade en stor fiskvåg med vikter och **Ulla Möllerström** gav en vacker gäddryssja. – Tavior, en kälke, flera ankare, en fartygsmodell, 17 olika drag, lockorrar, länsypump, åror, remmare, flytvästar, pumpar och en bandhake är exempel på andra donerade föremål.

Båtmuseet har nu **3821 katalogiserade föremål**, varav 3758 är registrerade även digitalt i Gunnar 1-programmet. 2488 föremål är fotograferade. Årets digitala registrering har gjorts av sommarguiden **Marcus Hattula** och **Vidar Björknäs**, som sköter det digitala registret på museets dator och söker fram uppgifter om föremål vid behov. Föremålsregistret finns även i pappersversion. Ett mindre antal föremål är ännu okatalogiserade.

Penningbidrag

För båtmuseets verksamhet gav **Aktiastiftelsen i Malax** 5000 €, **Svenska kulturfonden** 5000 €, **Över- och Yttermalax gemensamma samfälligheter** 1000 € och **Malax kommun** 4000 € (till hela museiföreningen).

Bibliotek, bokloppis, klippbok, bilder

Båtmuseets bibliotek omfattar nu **921 registrerade böcker**. Hela 51 nya böcker har tillkommit under året. **Martha Bonn**, **Bror Antus** och **Berit Björklund** har gett många böcker. Biblioteket finns i den varma samlingsalen och sköts av båtmuseets sekreterare.

Permanent **bokloppis** har hållits i båtmuseets reception där även museiföreningens böcker och kort saluförts. Några utomstående böcker har även sålts i kommission, vilket sköts av **Gunnel Smulter**. En bokhylla donerades av **Karl-Johan Sjöströms dödsbo**.

Klippboken har sköts av **Inga Österblad**. Bilder från verksamheten och utställningar m.m. har tagits, och skanningar av inlånade bilder har sköts av båtmuseets sekreterare.

Information, marknadsföring, kontakter

Information har getts genom en nytryckt broschyr och hemsidan, vars webmaster är **Karin Malmsten-Rivieccio**. Båtmuseets A4-månadsbilder i ord och bild för hemsidan sammanställdes av **Bror Antus** och **Göran Strömfors**. Notiser och filminslag om båtmuseet har ingått i Vasabladet och i Malax TV.

Infobrev utbyttes med **Holmöns båtmuseum**, **Östnylands allmogebåtsförening** och **Aibolands museum** i Hapsal. Båtmuseet är också medlem i **Fiskerimuseiföreningen i Finland**. Information spreds också genom *Vällinglockan*, som utkom i juni och december.

Antus motorsågar passar i flottnings-skjulet (ännu på golvet).

Lindeqvists fiskvåg finns nu i strömmingsfiskeutställningen.

Andra aktiviteter

I augusti startade ett två-årigt **Leader-projekt Museilotsen** som pågår till mars 2020 med **Kvarkens båtmuseum**, **Granösunds fiskeläge** i Korsholm och **Bosund båt-, fiske- och jaktmuseum** i Larsmo som huvudparter. Tanken är att utveckla de föreningsbaserade skärgårdsmuseernas i Österbotten publika verksamhet genom möten, fortbildning och studieresor samt att skapa ett gemensamt digitalt skärgårdsmuseum. Deltagarna sammankom till tre träffar under hösten. Från Kvarkens båtmuseum har Vidar Björknäs, Britt-Mari Bonn, Kent Herrgård, Nina Sten, Maria Strandberg och Göran Strömfors hittills deltagit.

Museilotsen-projektet gjorde ett studiebesök i Bosunds fina båt-, fiske- och jaktmuseum, som har ett sextiotal båtar från Österbotten. T.h. museets unga ordförande Joel Svenlin.

Vägen till Åminne fick ny beläggning i år och asfaltering av Strandservice-området bakom båt-hallen görs nästa år, likaså asfalteras folkparkens parkering då. Under årets förberedande markarbeten har stenar och jordmassor dumpats i kanten av den vassbevuxna båtmuseiviken, allt med museiföreningens godkännande och enligt **Åminne Hamns Ab** planer. Dumpområdet inverkar inte menligt på utsikten mot sjön och på sikt ska gräsmatta sås på området. Utvecklingsplanerna för Åminne gynnar alla områdets aktörer, som har nytta av varandras verksamheter. De gynnar även alla besökare.

Övrigt

Kvarkens båtmuseum kan igen se tillbaka på ett framgångsrikt år, främst tack vare den fina talkoandan och de penningbidrag som erhållits. Allt har bidragit till att verksamheten varit livlig under året. Siktet är inställt på att ytterligare utveckla museet och dess verksamhet under kommande år.

Malax den 11 januari 2019

Göran Strömfors

sekreterare för Kvarkens båtmuseum

Foton: Göran Strömfors / Malax museiförenings bildarkiv

Båtmuseet sett från Åminnevägen.

Längs Järnåldersleden finns 14 trespråkiga skyltar. Vid järnåldersgraven ovan har ett spänne hittats vid utgrävning 1983. Spännet har nyttillverkats under namnet *Malaxspännet*.

Malax museiförening r.f

Arkeologisk verksamhet år 2018

Verksamhet vid Järnåldersleden

Ännu ett år har förflutit och många besökare har ännu en gång hittat ut till Storsjön och Järnåldersleden i Nissashaga. Totalt räknas 141 namn i gästboken. Besökarna kommer från både när och fjärran, och skriver i gästboken på både svenska, finska och engelska. Det här visar att de fina informationsskyltarna som har satts upp längs leden fyller sin funktion.

Även detta år har Järnåldersleden skötts om på talkobasis, och även guidningarna har gjorts av frivilliga talkoarbetare. **9.5.2018** var det städtalko vid Järnåldersleden. Nils Sund och Elof Holmlund gick leden för att röja undan kvistar och träd som fallit över stigen. Nina Sten, Gunnel M. Svenns, Gunvor Brokvist och Gunvor Holmlund städade i informationsstugan. Stugans interiör dammtorkades och fönstren putsades på både in- och utsidan. Samtidigt konstaterades att farstugolivet och tröskeln till ytterdörren behöver ses över, samt andra små reparationsarbeten genomföras. Detta tog Nils Sund och Elof Holmlund på sig att sköta om och **21.5** riggade de upp golvet och bytte ut tröskeln, **25.5** lyfte de upp stugknuten och satte upp rädda i taket. **15.6** har Hartto Hattula trimmat stigarna.

Under städtalkot i maj konstaterades också att den väggfasta kassa som i många år fått vara i fred i informationsstugan, hade blivit stulen. De resterande böckerna och vykortet som fanns till försäljning i stugan togs tillbaka till arkivet på Brinken, och där kassan tidigare hade hängt sattes en lapp upp med information om att våra böcker och vykort finns till försäljning direkt från våra museer i fortsättningen, samt kontaktuppgifter.

Även under 2018 har flera grupper besökt vandringsleden. Den årliga guidade vandringen, som är öppen för alla att delta i, gick av stapeln **22.5**. Elof Holmlund var guide och totalt gick 13 personer leden runt. **28.5** gick Karacafé med 4 deltagare leden med Elof Holmlund som guide.

6.9 ordnades en tidsresa för Övermalax lågstadieskolas femte och sjätte klassister vid Järnåldersleden. Eleverna besökte medeltiden med BARK (3 medverkande) samt Maggan Lindholm och Gustav Smulter som medhjälpare från museiföreningen. Efter en lunch ute i det gröna gick hela gruppen vandringsleden med Elof Holmlund, Nina Sten och Kerstin Hägen som guider.

22.10 gick Mikael Herrgård, Bertel Nygård och Göran Strömfors längs långa vandringsleden och fotograferade offerstenar m.m.

Det planerade arbetet med att förnya och trycka informationsstugans texter på hållbara skyltmaterial har också påbörjats. De befintliga texterna har fotograferats och överföringen till digital form har påbörjats. Förhoppningsvis kan överföringen av den resterande texten avklaras under kommande år, samt översättning till finska och engelska påbörjas.

Arkeologisk verksamhet vid Brinken

Den Europeiska kulturmiljödagen hölls detta år den 9.9 i festsalen vid Brinkens museum. Efter som temat för året var ”Känn ditt arv, berätta din historia” kändes det naturligt att framhålla Malax omfattande historiska förflutna. Siri Hagback berättade för ca 35 åhörare om arkeologin i Malax och om de utgrävningar och fynd som gjorts genom åren. Därefter kunde också intresserade besökare titta på arkeologitställningen i Tufvasgården, där Siri fanns på plats för att berätta mer och svara på frågor. Siri har också guidat intresserade besökare i arkeologitställningen vid museiföreningens övriga tillställningar under sommaren.

Den planerade katalogiseringen av arkeologiska biblioteket vid Brinkens museum har tyvärr inte hunnits med, men vi hoppas hinna med det arbetet ett nytt år.

Majorsbacken, Kalascha och Kåpabacka

Stefan Sjöholm gjorde ett fascinerande stenfynd på Majorsbacken år 2017. Stenfyndet förbryllar geologerna vid Geologiska forskningscentralen (GTK). I stenen kan med blotta ögat ses ”ränder” av ett fossiliserat snäckskal-musselskal. Stenen hör inte naturligt till berggrunden i Finland. Geolog Satu Hietala har besökt Majorsbacken och ”identifiering” av fyndet pågår som bäst. Vi följer med forskningen och ser fram emot nya resultat.

Stenfyndet vid Majorsbacken. Foto Stefan Sjöholm.

29.11 Offerstensfotografering vid Kalaschabrännan av Mikael Herrgård, Bertel Nygård och Göran Strömfors.

En informationsskylt till Kåpabackan är under bearbetning, och torde kunna läggas på plats under nästa vår eller sommar.

Malax 12.2.2019

Nina Sten
vice ordförande

Offersten (skålgropssten) med trespråkig skylt vid Kalaschabrännan.

Bilden från studiebesök i Jurva snickerimuseum 12.9.2018.

Sammanfattning av Malax museiförening r.f.s lokalhistoriska verksamhet år 2017–2018

Lokalhistoriskt forskningsarbete

Förutom **Matti Klockars** utarbetande av de nedannämnda publikationerna gick arbetet i den stora projektgruppen rörande möbelsnickeri vidare med materialinsamling och möten; under 2018 företogs också ett studiebesök till snickerimuseet i Jurva, och textmanus färdigställdes till vissa särskilt omfattande och viktiga avsnitt i den planerade bokutgåvan. Även bildmaterialet har kompletterats. Dokumenteringen kring "bagarfamiljen" Malmberg aktualiserades under 2017 litet särskilt genom ett samröre med **Ruth Bertlin** beträffande hennes omfattande och för publikation planerade sammanställning av fakta, bilder och brev rörande **Karl Malmberg**, "Bagar-Kaal".*)

Publikationsverksamhet

Nedanstående två bokutgåvor publicerades 2017 och 2018 som nr 21 respektive 22 i föreningens skriftserie Lokal- och regionhistoriska bidrag:

- **Mathias (Matti) Klockars: Kära Stina! Amerikabrev 1905–1908.** Boken baseras huvudsakligen på Malaxbon **Gustaf Klockars** över 60 brev hem till familjen under hans treåriga Kalifornienvistelse.

- Av samme författare: *Sjukdom och död i Malax 1800–1899.* Fokus ligger här på en medicinhistoriskt orienterad genomgång av dödsorsakerna för avlidna Malaxbor under 1800-talet, och en analys av vissa betingelser för hur dessa orsaker fastställdes och formulerades.

Det åttasidiga medlemsbladet *Vällingklockan* innehöll liksom förut mycket lokalhistoriskt stoff under den stående "För seklet sedan"-rubriken och i andra inslag. Ett digert och allmänt tillgängligt material av lokalhistoriskt relaterade texter och bilder finns på föreningens hemsida i form av bl.a. äldre dokument och dialektordlista samt i anslutning till den regelbundet utökade samling av s.k. månadsbilder, till vilken i synnerhet **Håkan Genberg** outtröttligt lämnar värdefulla bidrag.

Efter att det långvariga samarbetet med Lions-klubben i Malax numera brutits beträffande den årligen publicerade kalendern *Aanacko* med lokalhistoriskt innehåll, utarbetades denna även under de aktuella åren helt och hållet av en arbetsgrupp ur museiföreningen.

Övrig verksamhet

Information om museiföreningens publikationer spreds bl.a. via broschyrer, uppgifter på föreningens nätsidor och i *Vällingklockan*. Boklagret samt distributionen av böcker till kunder och försäljningsställen handhades huvudsakligen av **Gunnel Smulter** och **Kerstin Hägen**.

Jomala Prästgården by, den 20 april 2019

Leif Finnäs

*) Betr. personsammansättningen av projektgrupper, se museiföreningens allmänna verksamhetsberättelser.